

*Aanwezigheidspenning voor leerlingen van de
Gentse Academie
STAM Gent, Bijlokecollectie, inv. N. 976
Foto: H. Taymans*

Spijbelars aan de Gentse Academie voor Schone Kunsten

In het Gentse stadsmuseum STAM (het voormalige Bijlokemuseum) zijn een reeks merkwaardige loden penningen aanwezig. Op de voorzijde komt de vermelding voor: K / ACADEMIE / VAN TEECKEN / EN BAUW / KUNDE, terwijl op de keerzijde telkens een verschillende dag van de week voorkomt: TEECKEN / VAN INGANCK / VOOR / MAENDAG / I, de laatste vermelding varieert van maandag tot zaterdag en met het Romeinse cijfer overeenkomstig deze dag. Ook in het Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel bevindt zich een gelijkaardige reeks.

In geen van deze beide instellingen was men op de hoogte van de juiste betekenis en gebruik van deze penningen en ook Minard-Van Hoorebeke geeft in zijn publicatie aangaande de Gentse gildepenningen geen afdoende verklaring. De uitleg van deze auteur betreffende het gebruik van de penning: *Om de lessen in de koninklijke Academie van teeken- en bouwkunde bij te wonen moest men de hiervensstaande toegangspenning laten zien* is niet correct. Ongefundeerde en foutieve toeschrijvingen en verklaringen zijn bij Minard-Van Hoorebeke trouwens meer regel dan uitzondering.

Bij voorbereidende opzoeken voor een publicatie aangaande de penningen uitgegeven door de Gentse Academie voor Schone Kunsten werd het juiste gebruik van de stukken al vlug duidelijk.

Reeds vanaf 1788 stelde de Academie een toenemende afwezigheid van leerlingen vast, vooral in de richting architectuur. In het resolutieboek van 1770 tot 1806 vinden we de volgende notitie: *Actum in extraordinaire vergaderinge van den 15 9ber 1788... Dan alsoo men bemerkte dat d'absentie van de dicipelen deser*

E. N. 10. In. Maerhuizing. Ael. 1791. 13

Waerfchouwinge aen de Ouders, Voogden, Meesters ende Pro-
tectoers der Leerlingen van de Koninglyke Academie van Tee-
ken-, Schilder- en Bouw-Kunsten, opgerecht binnen deze Stad.

De Heeren President ende Directeurs der boven-gemelde
Academie, aen de Ouders, Voogden, Meesters ende
Proctoers der Leerlingen dezer Academie willende bezorgen
eene zekere ende dagelykche preue der neitigheyt van de
Leerlingen in het bywoonen der Lessen dezer Academie, ende
te gelyk voorzien in verseyde misdrycken hebben in hunne
generaale Vergaderinge van den certien October 1791. goed
gevonden ende belloten dagelyks aen elken Leerling te geven
eenen Penning, draegende voor Oplechtit langs den eenen kant:
K. ACADEMIE VAN TEEKEN- EN BOUW-KUNDE, ende langs
den anderen, den naem en getal van dien dag van de weke,
op welken den Leerling de Lesse moet bywoonen; voor wel-
ken Penning elken Leerling zal moeten configureren ofte in be-
weringe geven aen d'Heer de Smet, Treforier dezer Aca-
demie, woonende op de Burgstraete N°. 4., ter forme van
eene halve Kroone in Gelde, voor welke forme den geze-
den Heer Treforier zal verleen eene erkenneffe.

De Leerlingen, die deze Academie verlaten voor altyd,
het zy by het eysaigen van hunnen voljen Cours, het zy om
andere redenen, gedurende den zelve, zullen, mids weder-
brengende den geleenden Penning en de geveene erkenneffe,
de gezeyle forme van eene halve Keyzerlyke Kroone van
den Treforier dezer Academie weder ontfangen.

De Ouders, Voogden, Meesters ofte Proctoers der Leer-
lingen worden geboden te compareren in ordinaire Vergader-
kamer der Directeurs dezer Academie, gehouden wordende
ten Pakhuysse dezer Stad, op den 19. dezer, van ten 9. uren
tot 11 uren 's morgens ende van 2. tot 4. uren 's nachts;
wanneer de gezeyle Penningen en erkenneffen zullen geveene
ende het Geld ontfangen worden; voorders zal men hun nog
uitleggen het nut ende gebruyk van die Penningen.

Ende mits dien Penning aen de Leerlingen dagelyks moet die-
nen tot teeken van ingang naar de publieke Lessen, waerfichouwt
men een ioter, dat niemand tot de gezeyle Lessen zal worden toe-
gelaten, die onvoorzien zal zyn van den gezeiden Penning.
Voorders worden de Leerlingen nog belott op de gefelde
dag en uren schriftlyk aen de Heeren Commissarissen over te
brengen hunnen Voor-Naem ende Toe-Naem, den Voor-Naem
van hunnen Vader, waer en by wien zy woonen, den naem en
liraete en den N^o. van hunne woonfite, den naem en styl
van hunnen Baas ofte Meester, mids gaders dien naem der Straete
en N^o. van zyne woonfite.

Actum in extraordinaire Vergaderinge den 6. October 1791.
Ondr. P. J. DE BRUYSE, Secretaris.

Rondschrijven aan de ouders

SAG, ASK, nr. 5/A 190

Foto: H. Taymans

mogelijk verkocht als oud me-
taal en omgesmolten. Slechts
enkele reeksen zijn bewaard
gebleven in publieke verza-
melingen; daarnaast komen
een aantal afzonderlijke exem-
plaren voor in privé-collecties.

De ontvangstbewijzen zijn
echter wel in het archief van de
Academie bewaard gebleven:
582 in totaal, verdeeld over drie
dozen (Stadsarchief Gent, ASK
nr. 1, 2 en 3). Uit deze docu-
menten is een nauwkeurig over-
zicht van het gebruik van de
aanwezigheidspenningen af te
leiden. Zoals verwacht blijkt in
1804 het grootste aantal pen-
ningreeksen tegelijkertijd in
gebruik te zijn geweest (189),
en het duurde nog tot 1811
vooraleer de laatste exempla-
ren werden ingeleverd (de
waarborg werd immers slechts
terugbetaald wanneer de
leerling de Academie verliet).

Huguette Taymans

Edito

Open Monumentendag Vlaanderen wordt dit jaar op 10 september 2006 georganiseerd en krijgt als motto *Import Export*. In eerste instantie wordt er gekeken welke inspiratiebronnen opdrachtgevers, planners, ambachtslui, kunstenaars en technici ertoe hebben geleid om onroerend erfgoed vorm te geven. De bedoeling blijft om het publiek via een uitgebreide gamma van activiteiten te laten kennismaken met bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed dat getuigenis aflegt van de invloeden. De overschrijding van lokale, regionale, nationale en internationale grenzen wordt bij een totale, interdisciplinaire benadering ook ondersteund - en uitzonderlijker ontkracht - door de voorhanden zijnde geschreven bronnen en het beeldmateriaal. De Zwarte Doos bevat vele duizenden getuigenissen van *Import Export*, die op een veelzijdige manier vooral ondersteunend in het Gentse programma voor de Open Monumentendag worden opgenomen. Uitzondering is de voordrachtavond die op maandag 4 september in het auditorium van De Zwarte Doos plaats vindt en waarop het motto aan de hand van materiële bronnen uit Gent wordt geïllustreerd.

Via de materiële bronnen die de archeologen onderzoeken en bestuderen, worden zij zowat dagelijks geconfronteerd met vragen rond *Import Export* en dit vanaf de vroegste tijden met sporen van menselijke aanwezigheid. Uit die quasi onoverzichtelijke massa aan mogelijkheden werd voor de Open Monumentendag Gent gekozen voor het Hollandse porselein dat hier in de tweede helft van de zeventiende eeuw werd vervaardigd. De materiële bronnen uit de opgravingen Bisdomplein 2006 en Bijloke 1995 sluiten aan bij oudere bodemvondsten en kunnen door een uitgediept, parallel onderzoek van geschreven bronnen in hun juiste context worden gesitueerd. De vondsten van het Bisdomplein kunnen worden gelieerd met de manufactuur die Pieter Stockholm uit Haarlem in het Gerard de Duivelsteen kon vestigen. Dank zij heel wat stadssteun werd er vooral tussen 1654 en 1661, en in mindere mate tot 1674, porselein en majolica naar Hollands (i.e. Delfts) voorbeeld vervaardigd. Via de bodemvondsten uit de Bijloke en archiefonderzoek werd de pottenbakkerij ontdekt die de in Delft opgeleide Gentenaar Gillis van de Vijvere, eveneens met stadssteun, in 1661 aan de Tijkstraat (huidige Kortrijksepoortstraat) kon uitbouwen. Dit bedrijf produceerde tot 1795. De vestiging van beide pottenbakkerijen in Gent kaderde in een ruimere politiek-economische context, waarbij na de Vrede van Munster in 1648 genormaliseerde relaties tussen de noordelijke en de zuidelijke Nederlanden weer mogelijk waren.

Marie Christine Laleman

Lastenkohieren als geschiedkundige bron

Lastenkohieren waren voor mij gortdroge saaie documenten, waar enkel ingenieurs en technici wat aan hebben. Voor mijn opzoekingen bleken ze nage-noeg de enige bron, ik moest ze dus wel inkijken. Erger nog, er is geen inventaris beschikbaar en dan moet je ze één voor één lezen. En ik ben blijven lezen.

Mijn aanvankelijke onderzoek verdween voor een tijdje in de koelkast en ik begon aan een database van deze lastenkohieren waarin ik naast de titel van het kohier ook *anecdotische* elementen opnam. Die database leest nu als een boek over Gent tussen 1866 en 1950.

Wie een overzicht wil van de openbare werken die de stad aanbesteedde, hoeft slechts de titels te doorlopen en krijgt een kijk op de besteding van het belastingsgeld in een bepaalde periode. Zo worden houten bruggen vanaf 1866 vervangen door ijzeren. Aanvankelijk werden ze nog met de hand gedraaid, dertig jaar later krijgen ze een elektrische aandrijving. Vanaf 1905 wordt de haven uitgerust met hydraulische (*waterperskundige*) kranen, snel gevolgd door elektrisch aangedreven kranen.

De bouw en het eindeloze onderhoud van scholen en houten paviljoenen met de beschrijving van de inboedel van de klassen, de afmetingen van de banken en van de kaskes voor de

schoenen passeren de revue. Er wordt vooral driftig afgebroken: gehele wijken gaan tegen de grond, denk aan de Sterrestraat, waarbij men zonder blozen schrijft *Afbreken van acht schoone huizen gelegen Kleine Koommarkt*. Verder zijn er de Batavia wijk, de aangebouwde huizen aan het Gravensteen, de Citadel, met de afbraak van de bastions en de kazematten en de aanleg aldaar van het Park. De grasweiden op die plaats werden aanvankelijk verpacht en door schapen begraaasd, maar tentslotte kwamen daar de *Leopoldboulevard* met de zijstraten en de boulevard tussen de Kortrijksepoort en Terplaten.

Wie interesse heeft voor de sociale omstandigheden, leert o.a. dat Gent een eigen werkreglement oplegde, waardoor de aannemers al heel vroeg sociale voorzieningen moesten treffen voor hun personeel (dat bij voorkeur uit Gent moest komen). Een paar voorbeelden: *De aannemer zal kosteloos ten gebuike van al zijne werklieden en dit tijdens de werkuren eenen gezonden drank stellen, bij voorbeeld een afkooksel van kalissiehout*. Bij het herbouwen van de Muidebrug in 1886 moest er op verzoek van de stad dag en nacht gewerkt worden.

Andere maatregelen betroffen de veiligheid, namelijk de verplichte omheining, elektrische verlichting (1886) en aanplakbrieven die het betreden van de werf verbieden. In 1911 ver-

meldt een kohier dat *de aannemer zal zorgen voor behoorlijke privaten voor de werklieden* en vermeldt de verplichting bestendig eene hulpkist op de werf te hebben of het verplichte uithangen van een bordje met het adres van de dichtstbijzijnde dokter. Zwakke en oude werklieden mochten enkel als steenklopper ingehuurd worden. Minimum lonen worden vaak vermeld: zo kregen de bovengenoemde steenkloppers 0,85 frank per m³ in 1898 en 1,00 fr in 1905.

Ook voor taalliefhebbers valt er wat te beleven. Weet u wat een *ophaler* in het Belfort is, een *trapbankenstel* in de Hoogeschool, *aankleven* die worden afgebroken, *privaatstoffen*, een *spijspomp*, *gezondheidstoestellen*, *een gasgesticht*, *het onschadelijk maken van vleesch*? De Franse versie maakt dui-

delijk dat het gaat om een *ascenseur* in het Belfort, een *amphitéâtre* in de Hoogeschool, de *annexes* van een huis, *matières fécales*, *pompe d'alimentation*, *sanitair*, *gasfabriek*, *stéréliser*.

De techneuten komen uiteraard aan hun trekken. De kohieren

puilen uit van technische specificaties over de samenstelling van mortel en beton, over het soort hout of ijzer, het type verf, uit welke fabriek deze moest komen, de soort stenen en uit welke groeven ze te halen, over de kwaliteit van de te leveren steenkolen voor de scholen en in welk Belgisch

bekken ze werden gedolven, want Franse kwamen niet in aanmerking.

Bovenstaande voorbeelden vormen slechts een summiere staalkaart van wat deze bestekken en algemene voorwaarden ons kunnen vertellen over het verleden van onze stad.

Adrien Brysse

Openbare schuilplaatsen

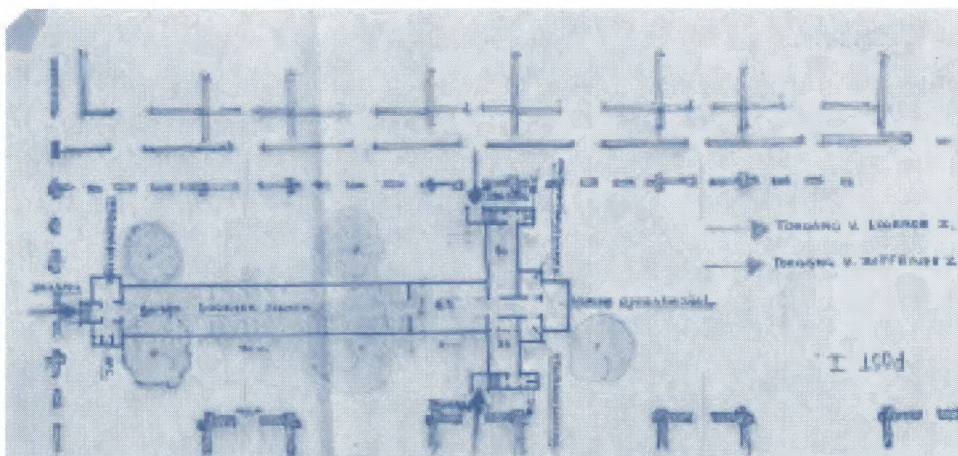
Voor het onderzoek naar civiele of burgerlijke bunkerstructuren in Gent kan men een beroep doen op twee belangrijke reeksen uit het Gentse Stadsarchief. Reeks VI omvat hoofdzakelijk administratieve stukken in verband met de organisatie van de Dienst Openbare Schuilplaatsen, Luchtbescherming en Technische Diensten. In reeks VII bevatten de bundels 2160 tot 2168 bescheiden van de Dienst Ingenieurswerken en de Dienst Openbare Schuilplaatsen. Deze archiefbronnen leveren onder meer data, technische gegevens, rapporten en situering van bunkers, schuilkelders en schuilloopgraven. De plattegronden maken het mogelijk een meer precieze bouwtypologie op te maken, onder meer voor de civiele schuilbunkers waarvan de aanleg in 1943 een hoogtepunt bereikte. Uit talrijke documenten blijkt bijvoorbeeld dat het toenmalige

Groot Gent in 1944 beschikte over 129 schuilbunkers en 120 schuilloopgraven, met een totale capaciteit voor 98 450 personen.

De reden waarom deze archiefbronnen ook door de Dienst Stadsarcheologie van de Stad

Gent worden geconsulteerd, heeft te maken met de inventaris van het materiële oorlogs-erfgoed. Twee vragen liggen aan de basis van dit onderzoek, dat nochtans in de totale archeologische werking geen prioriteit is. Zo was er de vraag van het bestuur van de Stedelijke Con-

Studie uit 1941 van een te bouwen schuilbunker binnen de Bijlokesite S.A.G., Modern Archief, reeks VII-2164 - Foto: Georges Antheunis

certzaal De Bijloke over wat de *schuilkelders* in de Bijloke betekenen en wat men daarmee binnen een herwaardering zou kunnen aanvangen. Tevens waren er in juli 2003 de infrastructuurwerken van De Lijn ter hoogte van het ziekenhuis Maria Middelaes aan de Kortrijksesteenweg, die leidden tot de vernietiging van ondergrondse schuilplaatsen. Deze vraagstelling sloot aan bij de beleidsvisie van Minister Paul Van Grembergen om bij het beheer van het archeologische patrimonium ook aandacht te hebben voor de materiële relictten uit de Eerste en de Tweede Wereldoorlog.

Bij prospecties in het kader van het Project Winkel, een samenwerkingsverband tussen de Dienst Stadsarcheologie, de Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie en actieve inwoners van Sint-Kruis-Winkel, werden ook een hele reeks structuren uit de Eerste Wereldoorlog gelokaliseerd. Op dit ogenblik werden er vier sites uit de Eerste Wereldoorlog, evenals zeven militaire en acht burgerlijke structuren uit de Tweede Wereldoorlog op grond van materieel onderzoek gedocumenteerd. Dit alles leidde tot een meer gestructureerde inventarisatie van de materiële relictten uit beide wereldoorlogen, een inventaris die moet leiden tot een samenvattende studie waarin kennis, evaluatie en toekomstvisie zullen worden verwoord, zoals destijds met de middeleeuwse stadshuizen of Stenen is gebeurd.

Het materiële oorlogserfgoed kan verdeeld worden in twee groepen: militaire en civiele (burgerlijke) structuren.

Zicht op één van de toegangen van de half-ondergrondse schuilbunker nr. D25 binnen de Bijlokesite aan de J. Kluyskensstraat, iets verderop vindt men een tweede exemplaar (nr. D26) terug. In maart 1943 werden deze opengesteld om de patiënten van het (militaire) hospitaal te beschermen tijdens luchtaanvallen,

*Dienst Stadsarcheologie - Stad Gent
Foto: Georges Antheunis*

Onder militaire structuren verstaat men bunkers en verdedigingswerken, inclusief loopgraven met een zuiver militair defensieve en/of offensieve betekenis. Ze dagtekenen zowel uit de Eerste als de Tweede Wereldoorlog. Onderzochte voorbeelden zijn onder andere de resten van de *Hollandstelling* in de periferie van Sint-Kruis-Winkel, de bunkercluster in Mariakerke en de bunkers aan Maria Middelaes.

Civiele structuren zijn schuilkelders, schuilloopgraven uit de Tweede Wereldoorlog. Ze vertonen grote verschillen met de militaire structuren, onder meer in opbouw. Sociaal-historisch belangrijk zijn daarnaast ook sporen van militaire aanwezigheid, zoals bijvoorbeeld de inscripties van

Duitse en Engelse soldaten in het de Ghellinckpark in Zwijnaarde.

Ten einde de studie van de materiële relictten in hun oorspronkelijke betekenis beter te vatten en in ruimer perspectief te situeren, wordt er een beroep gedaan op geschreven bronnen zoals de vermelde reeksen uit het Stadsarchief. Voor de militaire structuren kunnen ook bronnen worden aangesproken in het documentatiecentrum van het Koninklijk Legermuseum te Brussel, het archief van de Dienst Veiligheid van Defensie in Evere en het Militärarchiv-Bundesarchiv in Freiburg (Duitsland).

Georges Antheunis

Parentes in de parochieregisters zijn ouders of...aanverwanten

Op 3 oktober 1684 zegende Roger Nottingham, pastoor van de Gentse Sint-Niklaasparochie, het huwelijk in van meester-chirurgijn Pieter Frans De Cock met Antonia Provost en hij schrijft in zijn register ... *coram me infrascripto ... et testibus Jacobo Provost et Joanna Caldeijs sponsae parentibus*. Een genealogisch cadeau waarvoor hij een pluim verdient, want maar weinig pastoors gaven zich toen die moeite.

Op het eerste gezicht neemt men Jacques Provost en Joanna Caldeijs (gehuwd op 6/2/1668 in de Sint-Niklaaskerk) voor de ouders van de bruid. De doopakte echter van een Antonia Provost met die ouders is in geen enkel Gents register te vinden, maar ze kan natuurlijk buiten de stad geboren zijn. Als dit een paar maanden na het huwelijk van haar ouders zou gebeurd zou zijn dan was zij ongeveer 16,5 jaar oud toen zij huwde met haar chirurgijn. Onmogelijk is dit niet, wel ongebruikelijk.

Daarmee wil ik niet aan Jacques' nagedachtenis enige oneer aandoen, temeer dat hij op dat gebied al van een zekere ondernemingszin blijkt had gegeven, zoals wij verder zullen zien.

Er is een Antonia Provost geboren op 23 mei 1662 uit ene Jacques Provost en Isabella Morisses, wier huwelijk pastoor Nottingham ingezegend had op 16 maart van dat jaar, d.i. een goede twee maanden voordien.

Als zij de bruid is van 1684, dan was zij toen 22 jaar oud, wat weliswaar een meer aanneembare leeftijd is om te trouwen, maar geen absoluut uitsluitel geeft op dat gebied.

Gelukkig heeft Jacques Provost zelf met zijn zerk – die helaas sedert decennia niet meer in de Sint-Niklaaskerk ligt – voor de oplossing gezorgd. De beschrijving ervan door Blommaert en zijn medewerkers¹ luidt (uit het Frans vertaald): Gekapt in een blauwgrijze arduinsteen een gevilde mannenfiguur die zijn huid vóór zich uit houdt, en daarop staat geschreven: *D.O.M. ... Jacobus Provost chirurgus juratus urbis Gandensis nosocomii pensionarius hic jacet* (volgt zijn datum van overlijden: 3/12/1718) *cum uxoribus et posteris Isabella Morisses et Joanna Caldeijs, ex prima proles tres suscepit, magist. Petrum medicinae licentiatum ... Antoniam et Catharinam. R.I.P.*

Aan duidelijkheid laat die tekst niets te wensen over: *Jacobus Provost gezworen chirurgijn ten pensioene van het Gentse gasthuis ligt hier met zijn echtgenoten en nakomelingen Isabella Morisses en Joanna Caldeijs bij zijn eerste (echtgenote) drie kinderen verwekt, meester Pieter, licentiaat in de geneeskunde, Antonia en Catharina*. Zijn eerste echtgenote is dus Isabella Morisses. Waarom Jacques Provost op zijn zerk een gevilde man gewild heeft met zijn grafschrift op zijn afgestroopte huid, is mij een

raadsel. Men verwacht zoiets eerder op de zerk van de stadsbeul.

Een vleugje (cynische) humor – als goeie Gentenaar – was hem wellicht niet vreemd, en wie weet, misschien heeft hij met de gedachte gespeeld er een versje aan toe te voegen, zoiets als:

*Chirurgijn was ik in Gent
En uit het vel van menig patiënt
Sneed ik een aardige cent*

Dat zullen zijn *parentes* hem ongetwijfeld ten stelligste afgeraden hebben, ze waren immers actief in hetzelfde vakgebied: zijn zoon Pieter als geneesheer, zijn schoonzoon Pieter Frans De Cock als chirurgijn en zijn andere schoonzoon, Charles Nonneman² de echtgenoot van zijn dochter Catharina als apothecaris.

E. OSSIEUR

NOTEN

¹ Blommaert et alii. Graf- en Gedenkschriften der provincie Oost-Vlaanderen. 1e serie, Deel II s.v. Sint-Niklaaskerk.

² SAG. Reeks 330, jr. 1708 pag.57

Hoewel de rubriek Link staat voor de aankondiging van toekomstige projecten, willen we graag van dit stramien afwijken om even terug te kijken op de erfgoeddag .

Met zijn 220 bezoekers vormde De Zwarte Doos met het thema *Kleur in de Wooncultuur* een aantrekkingspool voor heel wat nieuwsgierigen: kleurrijke oude en recentere bouwaanvragen, miniatures in ledenboeken van ambachten die actief waren in de bouwsector, stalenboeken van bontgekleurde stofjes, de archieven van een behangersvereniging en geporseleinde reclamegrafiek getuigen stuk voor stuk van het feit dat administratieve documenten in een archief niet persé grijs en saai hoeven te zijn. Ook huisraad in glanzende faience en majolica van de dienst Stadsarcheologie bracht nog een extra kleurrijke toets.

Gekoppeld aan de erfgoeddag werd voor de kleinere bezoekerjes een kleurwedstrijd georganiseerd. Kinderen tot 12 jaar konden hun fantasie botvieren bij het inkleuren van (gekopieerde) oude bouwaanvragen. Dit resulteerde in een creatieve explosie van een 300-tal inzendingen die gedurende een maand de inkomhal van De Zwarte Doos verlevendigen. Maaïke Jonckheere, Manon De Smet, Michel Neyrinck, Yann Thysebaert, Clara Verzele en Merve Kokur sleepten de prijzen in de wacht.

We willen onze lezers het genoegen niet ontnemen deze staaltjes van kinderlijke creativiteit te bewonderen.

Foto: Storm Calle

colofon

@rchieflink is de driemaandelijkse nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files, een ondersteunende vzw voor het Stadsarchief van Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage: 13 *euro* individuele leden, 15 *euro* gezin, 25 *euro* steunende leden en 250 *euro* ereleden.

Een los nummer kost 4 *euro*.

**Nieuw rekeningnummer:
000-3252077-55**

Adres GOF

p.a. De Zwarte Doos Stadsarchief,
Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Tel (09)266 57 60

E-mail stadsarchief@gent.be

Website: www.archieflink.centerall.com

Coördinatie en eindredactie

Valérie Meillander

Christine Duthoit

Verantwoordelijke uitgever

Griet Maréchal, Visserij 11,
9000 Gent

ISSN - nummer: 1376-2966

Vormgeving

Evé Grafica - Erika Vanderstockt,
Gent, GSM: 0486/51.78.88

Druk

J. Verbeke, Gent

Inhoud

• Spijbelars aan de Gentse Academie voor Schone Kunsten	1
• Edito	3
• Lastenkohieren als geschiedkundige bron	4
• Openbare schuilplaatsen	5
• Prentes	7
• Link	8